

tra Hostiam super Calicem, sinistra Calicem, elevat eum aliquantulum simul cum Hostia, dicens, *Omnis honor, & gloria, & statim utrumque deponens, Hostiam collocat super Corporale, & si opus sit, digitos extergit, ut supra, ac pollices, & indices, ut prius jungens Calicem palla cooperit, & genuflexus Sacramentum adorat.*

4. *In Missa solemnī, cum Celebrans dicit, Per quem hæc omnia &c. Diaconus, facta Sacramento genuflexione, accedit ad dextram Celebrantis, & quando opus est, discooperit Calicem, & cum Celebrante adorat: similiter cooperit, & iterum genuflectit. Cum incipit, Pater noster, idem vadit retro post Celebrantem, facta prius Sacramento genuflexione, ubi stat, dum dicitur Oratio Dominica.*

X. *De Oratione Dominica, & aliis usque ad factam Communionem.*

Celebrans, cooperto Calice, adoratoque Sacramento, erigit se; & manibus extensis hinc inde super Altare, intra Corporale positus, dicit intelligibile voce, *Per omnia secula seculorum, & cum dicit, Oremus, jungit manus, caput Sacramento inclinans. Cum incipit, Pater noster, extendit manus, & stans oculis ad Sacramentum intentis prosequitur usque ad finem. Responso à ministro, sed libera*

extensis, & simul junctis (& Hostiis, si plures sint consecrata, in loco in quo à principio Missæ posita sunt, super Cor-

vera nos à malo, & à Celebrante submissa voce, Amen, manu dextra, pollice, & indice non disjunctis, Patenam aliquantulum purificatorio extergens, eam accipit inter indicem, & medium digitos; quam tenens super Altare erectam, sinistra super Corporale posita, dicit secreto, Libera nos quesumus, &c.

2. *Antequam Celebrans dicat, Da propitius pacem, elevat manu dextra Patenam de Altari, & seipsum cum ea signat signo Crucis, dicens: Da propitius pacem in diebus nostris. Cum signat se, manum sinistram ponit infra pectus; deinde Patenam ipsam osculatur, & prosequens, ut ope misericordie tue, &c. submittit Patenam Hostiæ, quam indice sinistro accomodat super Patenam, discooperit Calicem, & genuflexus Sacramentum adorat: tum se erigens, accipit Hostiam inter pollicem, & indicem dextræ manus, & cum illis, ac pollice, & indice sinistræ manus eam super Calicem tenens, reverenter frangit per medium, dicens: Per eundem Dominum nostrum Jesum Christum Filium tuum: & mediam partem, quam inter pollicem, & indicem dextræ manus tenet, ponit super Patenam: de alia media, quam sinistra manu tenet, frangit cum pollice, & indice dextræ manus particulam, prosequens, Qui*

te
te
 II, quod reponit in bursam, coopertam velo, & bursam desuper ponit, &

tecum vivit, & regnat, &c. & eam inter ipsos dextra manus pollicem, & indicem retinens, partem maiorem, quam sinistra tenet, adjungit mediæ super Patenam positæ, interim dicens, *In unitate spiritus sancti Deus*, & particulam Hostiæ, quam in dextra manu retinuit, tenet super Calicem, quem sinistra per nodum infra cuppam retinet, intelligibili voce dicit, *Per omnia sæcula sæculorum, R. Amen*, & cum ipsa particula signans ter à labio ad labium Calicis, dicit, *Pax Domini sit semper vobiscum*. Responso per ministrum, *Et cum spiritu tuo*, particulam, quam dextra manu tenet, immittit in Calicem, dicens secreto, *Hæc commixtio, & consecratio Corporis, &c.* Deinde pollices, & indices super Calicem aliquantum tergit, & jungit. Calicem Pallâ cooperit, & genuflexus Sacramentum adorat, surgit, & stans junctis manibus, ante pectus, capite inclinato versus Sacramentum, dicit intelligibili voce, *Agnus Dei, qui tollis peccata mundi*, & dextra percutiens sibi pectus, sinistra super Corporale posita, dicit, *miserere nobis*, & deinde non jungit manus, sed iterum percutit, sibi pectus cum dicit secundo, *miserere nobis*, quod & tertio facit, cum dicit, *Da nobis pacem.*

3 Tunc manibus junctis super Altare po-

Hostiis, si plures sint consecratæ, in loco in quo à principio Missæ positæ sunt, super Cor-

sitis, oculisque ad Sacramentum intentis, inclinatus dicit secreto, *Domine Jesu-Christe, &c.* Quæ Oratione finita, si est daturus pacem, osculatur Altare in medio, & instrumentum pacis ei porrectum à ministro juxta ipsum ad dextram, hoc est in cornu Epistolæ genuflexo, & dicit, *Pax tecum*, minister respondet, *Et cum spiritu tuo*. Si non adsit qui hujusmodi instrumento pacem recipiat à Celebrante, pax non datur, etiam si illius datio Missæ conveniat: nec osculatur Altare, sed dicta præmissa Oratione, statim subjungit alias Orationes, ut in ordine Missæ.

5. Si verò celebret pro Defunctis, non percutit pectus ad *Agnus Dei*, quia dicit, *Dona eis requiem*, nec dicit primam Orationem, *Domine Jesu-Christe, qui dixisti Apostolis tuis, &c.* non dat pacem, sed dicit alias duas sequentes Orationes, *Domine Jesu-Christe Fili Dei vivi, & Perceptio Corporis tui*. Quibus Orationibus dictis, genuflectens, Sacramentum adorat, & se erigens, dicit secreto, *Panem celestem accipiam, &c.* quo dicto dextra manu accipit de Patena reverenter ambas partes Hostiæ, & collocat inter pollicem, & indicem sinistra manus, quibus Patenam inter eundem indicem, & medium digitos supponit, & eadem manu sinistra tenens partes hu-

jus-

li, quod reponit in bursam, cooperit pollicem velo, & bursam desuper ponit, &

iusmodi super Patenam inter pectus, & Calicem, parum inclinatus, dextra tribus vicibus percutit pectus suum, inter im etiam tribus vicibus dicens voce aliquantulum elevata, *Domine, non sum dignus, & secreto* prosequitur, *ut intrés, &c.* Quibus tertio dictis, ex sinistra accipit ambas partes prædictæ Hostiæ inter pollicem, & indicem dextræ manus, & cum illa supra Patenam signat se ipsum signo Crucis, ita tamen, ut Hostia non egrediatur limites Patenæ, dicens, *Corpus Domini nostri Jesu Christi custodiat animam meam in vitam æternam. Amen.* & se inclinans, cubitis super Altare positus, reverenter easdem ambas partes sumit; quibus sumptis, deponit Patenam super Corporale; & erigens se junctis indicibus, & pollicibus, ambas quoque manus antefaciem jungit, & aliquantulum quiescit in mediatione Sanctissimi Sacramenti. Deinde depositis manibus dicit, secreto, *Quid retribuam Domino pro omnibus, quæ retribuit mihi?* & interim discooperit Calicem, genuflectit, surgit, accipit Patenam, inspicit Corporale, colligit fragmenta cum Patenâ, si quæ sint in eo, Patenam quoque diligenter cum pollice, & indice, dextræ manus super Calicem extergit, & ipsos digitos, ne quid fragmentorum in eis remaneat.

gras extensis, & simul junctis (& Hostiis, si plures sint consecrata, in loco in quo à principio Missæ posita sunt, super

Cor-

Provincia, Civitate, vel Diocesi sua existente, Celebrans dicto *Placeat tibi Sancta Trinitas,*

§. Si verò adsint Hostiæ consecratae super Corporale posita pro alio tempore conservanda, facta prius genuflexione, reponit eas in vas ad hoc ordinatum, & diligenter advertit, ne aliquod fragmentum, quantumcumque minimum, remaneat super Corporale; quod si fuerit, accuratè reponit in Calicem. Post extensionem Patenæ, junctis pollicibus, & indicibus Calicem dextra manu infra nodum cuppæ accipit, sinistra Patenam, dicens, *Calicem salutaris, &c.* & signans se signo Crucis cum Calice: dicit, *Sanguis Domini nostri, &c.* & manu sinistra supponens Patenam Calici, stans reverenter sumit totum Sanguinem, cum particula in Calice posita. Quibus sumptis dicit secreto, *Quod ore sumpsimus, &c.* & super Altare porrigit Calicem ministro in cornu Epistolæ, quo vinum fundente se purifecat; deinde vino, & aqua abluit pollices, & indices super Calicem, quos abstergit purificatorio, interim dicens, *Corpus tuum Domine, quod sumpsi, &c.* Ablutionem sumit; & extergit os, & Calicem purificatorio: quo factò, purificatorium extendit super Calicem, & desuper Patenam, ac super Patenam parvam Pallam; & plicato Corporali, quod reponit in bursam, cooperit Calicem velo, & bursam desuper ponit, &

G

co-

iusmodi super Patenam inter pedus, & Calicem, parum inclinatus, dextra tribus vicibus

79 RITUS CELEBRANDI

collocat in medio Altaris, ut in principio Missæ.

6. Si qui sunt communicandi in Missa, Sacerdos post sumptionem Sanguis, antequam se purificet, facta genuflexione, ponat particulas consecratas in Pyxide, vel, si pauci sint communicandi, super Patenam, nisi à principio positæ fuerint in Pyxide, seu alio Calice. Inter Minister ante eos extendit linteam, seu velum album, & pro eis facit Confessionem, dicens, *Confiteor Deo, &c.* Tum Sacerdos iterum genuflectit, & manibus iunctis vertens se ad populum in cornu Evangelii, dicit, *Misereatur vestri, & Indulgentiam, absolutionem, & remissionem peccatorum vestrorum, &c.* & manu dextra facit signum Crucis super eos. Postea genuflectens, accipit manu sinistra Pyxidem, seu Patenam cum Sacramento, dextra verò sumit unam particulam, quam inter pollicem, & indicem tenet aliquantulum elevatam super Pyxidem, seu Patenam, & conversus ad communicandos in medio Altaris, dicit, *Ecce Agnus Dei, ecce qui tollis peccata mundi.* Deinde dicit, *Domine non sum dignus ut intres sub lectum meum, sed tantum dic verbo, & sanabitur anima mea.* Quibus verbis tertio repetitis, accedit ad eorum dextram, hoc est, ad latus Epistolæ, & uni-

cui-

Provincia, Civitate, vel Dicecesi sua existente, Celebrans dicto *Placeat tibi Sancta Trinitas,*

cuique porrigit Sacramentum, faciens cum eo signum Crucis super Pyxidem, vel Patenam, & simul dicens: *Corpus Domini nostri Iesu Christi custodiat animam tuam in vitam æternam, Amen.* Omnibus communicatis revertitur ad Altare, nihil dicens: & non dat eis benedictionem, quia illam daturus est in fine Missæ. Si particula positæ erant super Corporale, extergit illud cum Patena, & si quæ in eo fuerint fragmenta, in Calicem immittit. Deinde dicit secreto, *Quod ore sumpsimus Domine, &c.* & se purificat, dicens, *Corpus tuum Domine, quod sumpsi, & alia facit ut supra.* Minister autem dextra manu tenens vas cum vino & aqua, sinistra verò mappulam aliquantò post Sacerdotem eis porrigit purificationem, & mappulam ad os abstergendum.

7 Si in Altari remaneant particulae in Calice, seu in alio vase usque ad finem Missæ, serventur ea, quæ in Feria quinta Cœnæ Domini præscribuntur circa finem Missæ.

8. In Missa solemni Diaconus stans retrò post Celebrantem, cum in Oratione Dominica dicitur, *Et dimitte nobis debita nostra, facta ibidem genuflexione vadit ad dextram Celebrantis, & Subdiaconus circa finem Orationis Dominicæ, facta ibidem genuflexione, revertitur ad Altare, & stans*

jusmodi super Patenam inter pedes, & Calicem, parum inclinatus, dextra tribus vicibus

in cornu Epistola porrigit Patenam Diacono, qui eam discooperit, & purificatorio abstergens dat Celebranti, illius manum osculando, & quando opus est, discooperit, & cooperit Calicem, & cum Celebrante adorat. Subdiaconus reddita Patena, & deposito velo, quod ab humeris ejus pendeat, genuflectit, & descendit retrò post Celebrantem: & cum dicitur, Pax Domini, iterum genuflectens, accedit ad sinistram Celebrantis, & simul dicit, Agnus Dei. Deinde facta ibidem Sacramento genuflexione reddit post Celebrantem. Diaconus vero à dextris genuflexus expectat pacem: & cum Celebrans osculatur Altare, ipse se erigens simul osculatur illud extra Corporale, & à Celebrante dicente, Pax tecum, complexus accipit pacem, sinistris genis sibi invicem appropinquantibus, & ei respondet, Et cum spiritu tuo. Postea iterum Sacramento in Altari adorato, vertit se ad Subdiaconum retrò post Celebrantem, & similiter dat ei pacem. Subdiaconus accepta pace à Diacono, & facta Altari genuflexione, comitatus ab Acolytha vadit ad Chorum, & dat pacem primo cujusque ordinis, dignioribus prius, deinde minus dignis, & reversus ad Altare, facta genuflexione, dat pacem Acolytha, qui ipsum comitaverat, qui & aliis Acolythis circa Altare dat pacem: deinde Subdiaconus vadit ad dextram Celebrantis, & quando opus est, discooperit Calicem, accipit ampullam vini, & infundit

quantum

Provincia, Civitate, vel Diocesi sua existente, Celebrans dicto Placeat tibi Sancta Trinitas,

quando Celebrans vult purificare. Diaconus post datam pacem Subdiacono, vadit ad librum, & dum Celebrans se communicat, stant ipse & Subdiaconus profundè inclinati versus Altare.

9. In Missa Pontificali, Assistens accipit, & defert pacem, ut in Ceremoniali habetur. Si in Missa solenni fiat Communio, omnia servantur ut supra, sed prius communicet Diaconum, & Subdiaconum, deinde alios per ordinem: & Diaconus purificationem eis ministret. Interim à Choro cantatur Antiphona, quæ dicitur Communio.

XI. De Communione, & Orationibus post Communionem dicendis.

Celebrante purificato, dum Calicem collocat in Altari, liber Missalis defertur per ministrum ad Cornu Epistolæ, & collocatur in Introitu. Ipse autem minister genuflectit juxta cornu Evangelii, ut in principio Missæ. Deinde Celebrans stans junctis manibus, legit Antiphonam, quæ dicitur Communio, quæ lecta junctis item manibus antepectus, vadit ad medium Altaris; & eo osculato, vertit se ad populum à manu sinistra ad dextram, & dicit, Dominus vobiscum, & per eadem viam reddit ad librum, dicit Orationes post Communionem, eisdem modo, numero, & ordine, ut supra dicta sunt Collectæ. Quibus

fini-

jusmodi super Patenam inter pectus, & Calicem, parum inclinatus, dextra tribus vicibus

81 RITUS CELEBRANDI

finitis, claudit librum, & jungens manus ante pectus, revertitur ad medium Altaris, ubi eo osculato, vertit se ad populum, & dicit ut supra, *Dominus vobiscum*. Quo dicto, stans junctis manibus ante pectus versus populum, dicit, si dicendum est, *Ite Missa est*, & per eandem viam revertitur ad Altare. Si vero non sit dicendum, dicto *Dominus vobiscum*, revertitur eodem modo per eandem viam ad medium Altaris, ubi stans versus ad illud junctis ante pectus manibus, dicit, *Benedicamus Domino*. In Missis autem Dejunctorum eodem modo stans versus Altare, dicit, *Requiescant in pace*.

2. In Quadragesima autem à Feria quarta Cinerum usque ad Feriam quartam majoris Hebdomadæ, in feriali Officio postquam Celebrans dixit Orationes post Communionem, cum suis solitis conclusionibus, antequam dicat, *Dominus vobiscum*, stans in eodem loco ante librum dicit, *Oremus, Humiliate capita vestra Deo*, caput inclinans, & extensis manibus subjungit eadem voce *Orationem super populum* ibidem positam; qua finita, osculatur Altare, & vertens se ad populum dicit, *Dominus vobiscum*, & alia ut supra.

3. In Missa solemniori Diaconus defert librum Missalis ad Cornu Epistola, deinde vadit retrò post Cele-

Provincia, Civitate, vel Dicecesi sua existente, Celebrans dicto *Placeat tibi Sancta Trinitas,*

MISSAM.

Celebrantem, Subdiaconus vero vadit ad cornu Evangelii, ubi Calicem mundat, aprat cum purificatorio, Patena, & Palla cooperit, plicat Corporale, reponit in bursam, & illam ponit super Calicem coopertum velo, quem collocat in Altari, vel super Credentia, ut prius: postea reddit ad locum suum retrò post Diaconum: qui cum dicit, Ite Missa est, cum Celebrante vertit se ad populum: & in Quadragesima, dicto per Celebrantem Oremus, Diaconus in cornu Epistola vertens se ad populum, junctis manibus dicit ut supra, Humiliate, &c. quo dicto, vertit se versus Altare à tergo Celebrantis, & Celebrans dicit Orationem super populum.

XII. De Benedictione in fine Missæ, & Evang. S. Joannis.

Dicto *Ite Missa est*, vel *Benedicamus Domino*, ut supra, Celebrans ante medium Altaris stans junctis manibus super eo, & capite inclinato, dicit secretò, *Placeat tibi Sancta Trinitas, &c.* quo dicto, extensis manibus hinc inde super Altare positis, ipsam in medio, osculatur, tum erigens se adhuc stans versus illud elevat ad cælum oculos, & manus, quas extendit, & jungit, caputque Crucis inclinans, dicit voce intelligibili, *Benedicat vos omnipotens Deus, & junctis manibus, ac*